

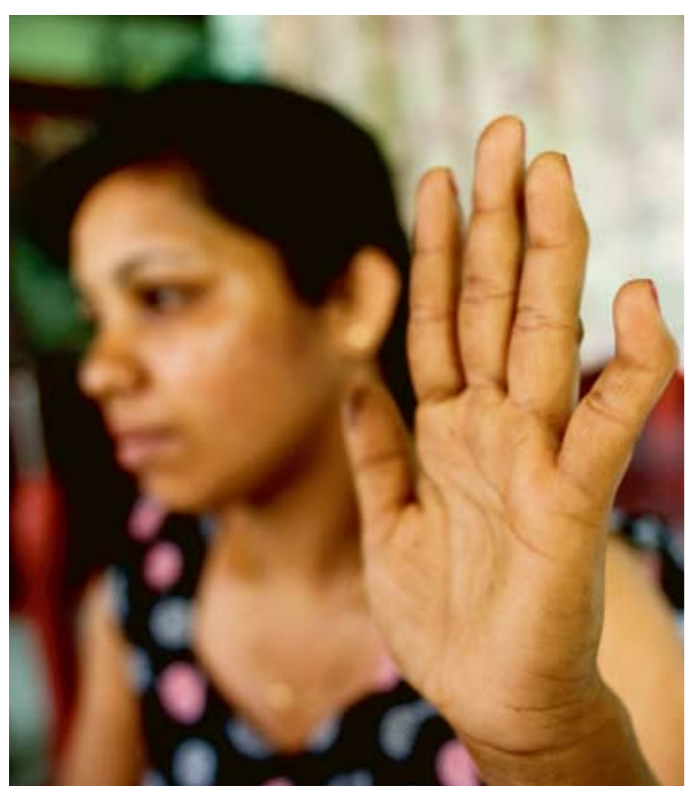
KVINNORNA SOM BLIR FÖRBRUKNINGSVAROR

Sri Lankas huvudstad Columbo. Här väntar kvinnor utanför de många agenturer som anordnar resor till Mellanöstern. Alla är fulla av hopp om att hitta försörjning, en väg ut ur fattigdom. Varje år lämnar en miljon lankesiska kvinnor för att bli hembiträden i arabvärlden. Många återvänder inte med tryggad framtid, utan med vittnesmål om misshandel och uteblivna löner.

TEXT Johan Augustin

BILD Jonas Grätzer

MÄRKT. Sandaya Kumari visar upp sin deformerade hand som aldrig kommer bli normal igen efter misshandeln.

HENNES VÄNSTRA ÖRA är trasigt. Sönderslaget. Hörseln är nedsatt som ett resultat av misshandeln Sandaya Kumari fick utstå under sina två år och tre månader som hembiträde i Saudiarabien. I hårbotten saknas partier av det en gång långa svarta håret.

– Barnen slet mig i håret tills det gick av, berättar hon som även har synliga spår av ärr på armarna. Mamman i familjen hällde kokande vatten på mig när hon inte var nöjd med städningen, säger Sandaya Kumari.

Hon visar upp sitt lillfinger som är missformat och inte går att använda, efter att mamman fick för sig att bryta det.

– Hon tog ut sin ilska på mig, jag fick knappt tid till att sova och äta.

Sandaya Kumari har bara varit hemma i Ragama, en stad som ligger utanför huvudstaden Colombo, några veckor efter sin skräckvistelse i Saudiarabien.

Hon lämnade sin man och tolvåriga dotter i Sri Lanka för att tjäna pengar till familjen.

– Min man har inget jobb, och vi behövde pengar till vår dotters utbildning. Dessutom ville vi bygga ett hus, säger hon.

Levde på pulvermjölk

Jobbet i den saudiska familjen bestod av att städa huset, tvätta och stryka. Sandaya skulle även laga mat till mamman, pappan och deras sju barn – alla dagar i veckan. Själva fick hon inte ta del av maten, för den låste mamman in i speciella skåp.

– Jag levde på barnmat, sådan där pulvermjölk för bebisar, berättar Sandaya.

Lönen på 1 500 kronor i månaden som var överenskommen med familjen genom en agentur i Colombo, fick hon bara en bråkdel av.

”Mamman i familjen hällde kokande vatten på mig när hon inte var nöjd med städningen.”

LURAD. Pathmavathi Siwa skickades tillbaka till Sri Lanka efter att vid ett flertal gånger krävt sin saudiska värdfamilj på lönen, som hon aldrig fick efter att ha arbetat för dem i över ett år.

INVALID Rani Subadra tjänar inte tillräckligt med pengar eftersom hon inte kan arbeta längre, så nu måste hennes familj stötta henne för att betala för huset. Hon kan fortfarande inte gå ordentligt sedan hon fick sitt ben brutet.

DUBBELMORAL. M A Samsudeen skickar iväg tusentals kvinnor till familjer i länder som Dubai och Oman, men själv kan han inte tänka sig att skicka sin fru.

1,5 MILJONER LANKESER ÄR HEMBITRÄDEN UTOMLANDS

► – Sammanlagt har jag fått 5 000 kronor, efter över två års jobb, suckar Sandaya och tårarna rinner nedför kinden.

Redan i början tog familjen hand om hennes pass och andra handlingar vilket gjorde att hon inte kunde lämna huset, det var först efter upprepande påtryckningar från hennes familjemedlemmar som Sri Lankas utrikesdepartement skickade hem henne.

Drömmen om att tjäna pengar till familjen i Sri Lanka gick aldrig i uppfyllelse. Den saudiske mannen skrev ut en check på 20 000 kronor när Sandaya Kumari skulle lämna huset – en check som när hon skulle växla in den visade sig vara falsk.

– Alla här tror att man kommer tjäna bra med pengar där borta, få bra mat, och leva gott, säger Sandaya Kumari.

– Men se hur det gick för mig, avslutar hon.

"Vår regering tar inte sitt ansvar"

Shanthi Amarasekara driver hjälporganisationen Pulse Sri Lanka som arbetar för att stärka lankesiska kvinnors position när de arbetar utomlands.

– Vår regering tar inte sitt ansvar. Just nu tar vi emot fem, sex kroppar i veckan från döda kvinnor som har jobbat i arabländerna, och ingenting händer, berättar Shanthi Amarasekara.

Enligt henne behövs nya regler som skyddar kvinnorna när de gästarbetar.

– Vi behöver säkerhetsåtgärder och andra arbetsregler i länderna de åker till. Kvinnornas liv är inget värda, och de saudiska lagarna gör inte direkt livet lättare för våra kvinnor.

Shanthi Amarasekara berättar om exempel på lankesiska kvinnor som har fått händerna avhuggna av den saudiska statsmakten efter att de tagit lagen i egna händer och gjort motstånd mot sin våldsutövare.

Den lankesiska regeringen satsar på kurser i att arbeta som hembiträde samt i arabiska, eftersom pengaflödet till ön från de tusentals kvinnor som arbetar utomlands är en värdefull del av landets BNP.

– Men det kvittar tydligen om de kommer tillbaka levande, och regeringen betalar inte för transporten av de döda kropparna, det måste deras egna familjer göra.

Det finns upp emot 700 agenturer i Sri Lanka som

anordnar familjer till lankesiska kvinnor som vill åka till Mellanöstern.

I Colombo ligger många av dem vägg i vägg och lockar med färgstarka affischer som säger:

"Drömmer du om ett liv i lyx? Drömmen kan bli sann!" Utanför Habeeb And Sons, sitter ett tiotal förväntansfulla kvinnor i åldern 25 till 35 år och väntar på att få komma in på intervju.

Agenturen har hand om cirka 1 000 kvinnor som befinner sig i arabländerna och rekryterar nya på löpande band.

– Många har det bra där borta. De har råd att köpa guld och skicka hem stora summor till sina familjer, säger manager på Habeeb And Sons, M A Samsudeen.

Enligt honom blir det mest problem med de "nya kvinnorna" – de som aldrig har lämnat Sri Lanka förut.

– Många kommer tillbaka efter en månad, de blir

Om min frus nämmar Saudiarabien skulle jag svara: aldrig i livet! Jag skulle aldrig gå med på att skicka henne dit.

trakasserade och klarar inte av det.

Ansvarvilar inte på agenturerna menar han, utan på Sri Lankas regering.

– Vi har ju hundratals familjer i länder som Dubai och Oman – vi känner inte till varenda familj.

Istället tycker han att regeringen borde ta exempel från Filippinerna, som precis som Sri Lanka skickar många kvinnor till arabländerna för att gästarbeta.

– Deras regering ser till att kvinnorna får bättre löner och större rättigheter, och de backar upp sina kvinnor när de far illa – det gör inte vår regering. Vår regering har ingen heder, ingen ryggrad, säger M A Samsudeen.

På frågan om han själv skulle kunna skicka sin fru till Mellanöstern svarar han:

– Om min fru ens nämmar ordet Saudiarabien skulle jag svara: aldrig i livet! Jag skulle aldrig gå med på att skicka henne dit.

Bär fortfarande tydliga spår

Ett stycke bort, i en förort till Colombo tittar Rani Subadra ut från sin dörr. Hon har varit hemma i över ett år men bär fortfarande synliga spår efter tre år i Kuwait, i lika många familjer.

Benet har inte läkt sedan det bröts på flera ställen. Det är svullet, precis som båda fötterna.

– Mannen i det sista huset bröt mitt ben, han misshandlade mig ofta, berättar Rani.

Hon fick fly från sina två första familjer sedan trakasserierna blev för många, och i det sista huset trodde Rani att allt skulle bli bra.

– Det var ett sultanhus, han var en rik man med ett jobb i toppen.

Det blev emellertid inte som hon hade tänkt sig. Förutom att städa det enorma huset, tvätta de åtta familjemedlemmarnas kläder och laga mat till alla, hade de regelbundna släktmiddagar.

– De hade ofta 40 personer i huset och jag fick laga mat till alla.

Lönen var avtalat 1 700 kronor i månaden men under de 1,5 år som Rani var i huset fick hon bara ut lön för två månaders arbete.

Det var när hon fick nog och sa att hon tänkte åka hem som pappan i huset sparkade henne så hårt att benet bröts. Nu kan hon knappt gå och klarar inte av att arbeta, utan det är istället hennes son som måste försörja henne.

För ett par veckor sedan åkte hennes 20-åriga dotter till Kuwait för att arbeta som hembiträde.

– Jag har en dålig känsla i kroppen för att jag skickade i väg henne, men vi behöver pengarna. Jag är rädd för vad som ska hända henne.

Johan Augustin

Fakta Var tionde migrantarbetar utanför Sri Lanka

■ Sri Lanka har ungefär 20 miljoner invånare, och av dessa arbetar cirka 2 miljoner utomlands varav 1,5 miljoner kvinnor som hembiträden i Mellanöstern.

■ Det finns försäkringar för gästarbetarna att köpa i Sri Lanka, som för 1 000 kronor ska stå för nybokat hemresa samt skadeskydd. De flesta fall visar dock att arbetarnas familjer själva får stå för resekostnaderna om de avbryter sina avtalade arbetsperioder i Mellanöstern.

■ Utrikesdepartementet i Sri Lanka för samtal med arabländernas regeringar om hur de ska lösa situationen med misshandlade kvinnor – men än så länge har inga konkreta lösningar redovisats.

